

se zgodile vse reči, mati, nič drugega ni zdaj, kakor da lepo drug čez drugega napraviva križ.

In potem grem dalje po ulicah, najprej grem malo naravnost, potem grem malo na desno, spotoma pa še mislim kakšno majhno stvar. Ah, tu ni dobro, si mislim, ulice po mestu so vse tako tesno zazidane, cesta, po kateri sem šel z doma, pa je bila tako bela in široka in telegrafske žice so v vetru brnele ob nji.

Pa kaj bom samo tožil, si mislim čez malo, saj vendar vemo, kako je to: človek, ki je tako žalostno bogat, da je na vsem svetu doma, si pač samo kamen lahko izbere za vzglavje.

In tako se opolnoči po ulicah vračam domov.

L U Č V S O B I

L. M R Z E L

Ko sem prišel do parka, so mi zatvornice ležale čez pot in v tračnicah je iz daljave pritajeno odbijal vlak. Pa počakajmo malo, sem si tiho dejal in sem se z rokama oprl ob mrzli les. Po tirih je bila razlita bela mesečina — takele mesečine so človeku včasih kakor tuje sobe, po katerih je že kdaj čakal, da je prišlo, kar je moralo priti. Sicer pa, sem si mislil, kaj bom čakal, saj tudi jaz nimam nikogar, da bi me čakal, najlepše bi še bilo morda, da bi legel tjale in bi zaprl oči, dokler bi ne bilo vsega kraj. Narahlo sem se sklonil in sem stopil na progo, pa sem se spomnil, da nisem še materi odpisal na zadnje pismo, ah, da, doma mi na mizi leži razgrnjen beli papir — to se pa že spodobi otroku, sem si dejal, da svoji materi odpiše, kadar ga kaj vpraša. In tako sem stopil čez tir, in ko sem se spet sklonil in sem šel dalje po drevoredu, sem si mislil: sicer se pa tudi ne sme takole polegati po tračnicah, ta svet, na katerem smo, je tako daleč dober in lep, da si je človeku upal prepovedati preveliko mržnjo in zadnji obup, ne, človek ne sme svojega srca na vsem lepem pokladati pod kolesa lokomotiv in ne sme metati bomb. Šel sem po drevoredu in sem s prsti trepljal po prepereli ograji ob ribniku in skozi prazne krone kostanjev je mesec sijal name.

Ko sem prišel domov, je v sobi gorela luč; pozabili so jo pač utrniti za seboj, ko so mi bili prišli posteljo pripravljat, in zdaj je gorela tam in vse stvari po sobi so tiho dremale v tistem dobrem, lahkem spancu, s kakršnim spe otroci po takihle svetlih, pozabljenih sobah, iz katerih so matere šle iskat očetov po krčmah. Stoli, na katerih bi lahko kdo sedel — morda moja mati, ki bi me še enkrat prišla obiskat — postelja, v kateri bi lahko že kdo spal z mehkimi, razpuščenimi kodri, miza, na katero bi mi lahko spet kdo prinesel

kakšno pismo od kod — saj človek nikoli ne ve, ali nima morda še koga kje — vse stvari so tiho ždele, trudne od ščemeče luči, in niti narahlo se niso zdrznile, ko sem prišel — najbrž so bile zadremale v žalostni misli, da sem se gotovo spet kje lahkomišno zakesnil in da me še dolgo ne bo. Po vsej sobi je bilo razlito eno samo žalostno, vdano čakanje — o, moj Bog, tako je najbrž čakal svet, preden je človek prišel vanj, in tako bo čakal najbrž, kadar nas več ne bo. Sedel sem na rob postelje in sem si z rokama zakril obraz. Ne, ne, sem si tiho odgovarjal, saj ne bom nikoli storil tega, saj ne bom nikoli šel stran, nikoli več mi ne bo smelo to priti na misel, saj vem, človek pač nima pravice, da bi še kakšno kapljico žalosti prilival v obup, ki že kipi čez rob sveta.

In potem sem vstal, stopil sem čez sobo in sem utrnil luč. V temi je lahko človek čisto sredi stvari — kakor list, ki ga v jeseni veter zaziblje z drevesa, kakor misel, ki je kdo ni upal izreči, kakor pest teme sredi teme, ki bo morda kedaj še zadnji smisel vseh porazov in zmag, ki jih je človek nekoč bojeval za luč sveta.

In v temi se človek lahko vrže v blazine in čisto na skrivaj izjoče vso bolečino svojega srca.

S L O V O

L. M R Z E L

Nikar ne joči, dekle, sem ji dejal, ko je visela na težkih, s starodavno umetno roko narezljanih vratih in so ji na sivem granitnem podboju nad glavo plesale štiri številke neke stare stare letnice. Ne bodi žalostna, sem ji dejal, glej, kako na široko je cesta odprta na to in na ono stran, nekega lepega dne bo gotovo še kdo prišel od kod in bo legel s teboj. Meni pa ni drugače, kakor da grem.

In sem počasi šel. V belo cesto pod menoj so se zdaj pa zdaj zarisavale temne, vegaste lise v oster pesek nadrobljenega laporja, v leščevju pod mostom je skozi tišino in samoto zamirajočega dneva splašen zafrfotal kraljiček, iznad smrek, ki so se vzpenjale v bregova obakraj moje poti, je tiho, kradoma padala name tema. Po hišah, do katerih sem prišel, so gorele prve petrolejke, za motnimi šipami nizkih, kvadratičnih okenc so plapolale tiste dobre, zamolklo rdeče svetlobe, kakršne so vstajale včasih iz lučk pod svetimi podobami pri nas doma in pri katerih smo si včasih otroci z zadržanim, pridušenim glasom pravili in verjeli najlepše, največje stvari tega sveta, kadar smo pozno v noč ostajali sami. Skozi odprta vrata so iz kadečih se kuhinj klicale matere, na sredi vasi so stali Kristusi in šopki suhih poljskih rož so jim razpadali pod križanimi nogami, na